

mogočna visoka postava je, trdo oprt na palico, ker ima bolezen v nogah, in počasi se je sklonil, vrgel se na tla po vzhodnem načinu in precej dolgo molil.

Mnogo nas loči katoličane in pravoslavne, a eno je, ki nas še vedno veže, to je češčenje sv. bratov; zato je ravno kraj njihove delavnosti in njihovega svetišča, Velehrad, najprikladnejši kraj, kjer se lahko brez strasti in sovraštva pogovorijo o tem, kaj nas loči, zastopniki obeh cerkvá; in ime sv. bratov je najpripravnejše za to, da dá ime novemu gibanju med Slovani, katerega ognjišče od dne do dne v vsakem oziru bolj postaja Velehrad, da dá ime cirilo-metodijskemu gibanju. Zato je Velehrad postal mesto velehrajskih shodov, ki sta se dosedaj vršila dva: l. 1907. in letos in ki se bodo znanprej vršili vsako drugo leto; zato bo tudi Velehrad sedež akademije, ki se z novim letom ustanovi, da bo poglobila med zahodnimi narodi študij vzhodnih, posebno cerkvenih razmer.

Kajne, kako čudno! Cerkev sv. Petra je največje in najslavnejše svetišče sveta, vsak izmed nas si šteje v srečo, če jo more obiskati, vsakega srce hrepeni dol, ruska bratska srca pa se obračajo od njega! Sedaj pa primerimo Velehrad, svetišče sredi male vasi! Kako sem hrepenel po njem in vsi čitatelji si gotovo tudi enkrat žele gor; pa bi bili prišli in poslušali pravoslavnega govornika, ko je izražal ista čuvstva, kot so navdajala nas vse, z besedami: „Koliko časa sem hrepenel obiskati svetišče sv. bratov, srečen sem, da mi je vaš kongres ponudil priliko, da obiščem to slovansko Palestino.“ Iz tega izprevidite, da je Velehrad res vseslovansko svetišče.

Ne bom našteval še drugih dragocenih spomenikov, ki jih ima Velehrad in njegovo svetišče še več. Cirilka in samostanska cerkev, to sta dve glavni

znamenitosti. Tudi muzeja, ki je po svoji skromnosti vendar zanimiv za obiskovalca, ne bom opisoval. Opozorim naj le še na veliki prostor pred cerkvijo, ki je od treh strani obdan od samostanskih poslopj in cerkvenega pročelja, samo ena stran je odprta. Tu se vrše velika javna zborovanja ali shodi, kakor n. pr. shodi apostolstva sv. Cirila in Metoda itd. Ob takih prilikah je ves ta ogromni prostor poln ljudstva, večinoma Slovakov in Hanakov v slikovitih narodnih nošah. Spominjam vas samo na slike slovaškega slikarja Uprka, ki si je samo s slikanjem teh pestrih ljudskih noš pridobil slavno ime. Nalašč sem opazoval ženske, pa nisem dobil dveh, ki bi imele predpasnik iste barve, vsaka kaj drugega. Pri nas pa je ravno nasprotno. Ako ima ena lepo ruto, hočejo precej vsa dekleta enake imeti. To veselje nad raznobarvnostjo dela slovaške obleke tako zanimive. — V samostanu pa imajo še posebno veliko dvorano, kjer se vrše manjša zborovanja in že omejnjeni velehrajski shodi.

Ko smo zapuščali Velehrad, smo razmišljali o tem in onem. Eden se je spomnil tudi zlate svetilke v Cirilki. „Dali so zlato luč, a olja niso dali ž njo, da bi gorela k časti sv. bratov!“ je vzdihnil eden izmed gospodov, s katerimi smo se vozili skupaj. „Da, oblike imajo prave, ali ni v njih moči, da bi prilili duševnega olja, ki bi tem oblikam dalo pravo vsebino!“ vzdihnil je drugi gospod, kot bi hotel razlagati vzdih prvega. Potem smo pa vsi molčali, voz je drdral mimo zelenih njiv in vrtov s sočnim sadjem, Velehrad se je že skrtil našim očem, misli nas vseh pa so se srečale visoko gori, dvignjene na krilih srčnih želja: „Prižgi, o Gospod, po sv. bratih bratom našim svetilko, ki ji manjka goreče vsebine, z lučjo spoznanja, da bomo vsi edini!“

Pesem.

Zložil V. Koritnik.

Zardel je v solncu krasni mak,
zazibalo se je morjé,
morjé krvavo kot škrlat,
ki v njem na svatbo gre srce . . .
Iz daljnih polj, iz svežih strun

zveni svečano na srce,
zveni kot klical bi v radost
ljubezni tihe sladki gost —
o širite v objem roke,
kot cvet bo vsahnila mladost!

